

міждисциплінарного підходу в галузі природничих та суспільно-гуманітарних наук.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колесник М.О. Методологія формування універсальної природничо-наукової картини світу у студентів природничих спеціальностей. *Збірник наукових праць «Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах»*. Класичний приватний університет. Запоріжжя. №64. 2019. С.41-46.
2. Поляков В.А. Манифест Эволюции Человечества / В.А.Поляков. - МН:"ВЭВЭР", 2015. 80с.
3. Поляков В.А., Колесник М.О., Жиденко А.О., Жара Г.І., Лісогор Т.М. КОНЦЕПЦІЯ УНІВЕРСАЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: БАЗОВІ ПОЛОЖЕННЯ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ (проект) / В.А.Поляков, М.О.Колесник, А.О.Жиденко, Г.І.Жара, Т.М.Лісогор // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Вип. 152. У2-х томах. Том 2 / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка; гол.ред. Носко М.О. - Чернігів: ЧНПУ, 2018. 236с. (Серія: педагогічні науки). С.203-214.
4. Стратегія сталого розвитку «Україна–2020» : Схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ З ОБДАРОВАНОЮ МОЛОДДЮ

Кремінський Борис Георгійович

доктор педагогічних наук, професор, начальник відділу роботи з обдарованою молоддю,
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

b_kreminskyi@ukr.net

Мистюк Світлана Петрівна

завідувач сектору відділу роботи з обдарованою молоддю,
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

obdarovani.iitzo@ukr.net

Робота з обдарованою молоддю є дуже важливою з точки розвитку інтелектуальних здібностей молодих людей, а отже формування майбутнього інтелектуального потенціалу держави.

У відділі роботи з обдарованою молоддю тривалий час ведуться дослідження, присвячені вивченню змісту загальних і спеціальних здібностей а також розробці нових форм і методів їх розвитку.

Протягом останнього часу нами помічено формування ряду тенденцій, які зараз лише намічаються та існування яких ще потребує додаткового вивчення і доведення (або спростування), але ми вже маємо певні результати і підстави, які дозволяють їх оприлюднити.

Отже, нами виокремлено ряд сучасних аспектів формування та розвитку інтелектуальних здібностей, які істотним чином зумовлені по-перше вимушеним

переходом до дистанційного спілкування та навчання та по-друге стрімким розвитком сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Умовно ми виокремили п'ять взаємопов'язаних аспектів, а саме:

1. Змістовий аспект. Поступово змінюється (доповнюється та розширюється) зміст здібностей. Зокрема нами зафіксовано тенденцію поступової зміни та удосконалення змісту здібностей до вивчення фізики та заняття фізикою як фундаментальною наукою, а саме: «теоретичні» та «експериментальні» аспекти змісту здібностей до фізики поступово доповнюються здібностями до «симуляційних» досліджень, які передбачають побудову та подальше використання науково обґрунтованих «симуляторів» природних процесів засобами програмного (комп'ютерного) моделювання тощо. Таким чином здібності до заняття фізикою отримали ще один аспект розвитку, який потребує подальшого глибокого та ретельного дослідження.

Водночас нами відзначено наявність проблеми, коли дуже здібні і обдаровані учні практично не вміють «працювати руками», не володіють навичками (не кажучи вже про вміння) роботи з реальними приладами і обладнанням та навіть пишуть «від руки» майже через силу, мають фактично несформований почерк, якій перманентно змінюється. Також якимось мимоволі почало забуватися існування поняття «розуму на кінчиках пальців» тощо.

2. Управлінський або Організаційний аспект. Подальший розвиток та нові відтінки змісту отримала проблема формування мотивації розвитку відповідних здібностей у процесі навчання та іншої інтелектуальної діяльності. Зокрема дистанційна форма навчання суттєво ускладнила процеси контролю та обмежила можливості впливу на вихованців на емоційному та психологічному рівнях тощо. Відповідно окремої уваги та зусиль потребує розробка та впровадження системи заходів, спрямованих на покращення мотивації учнів.

3. Соціально-психологічний аспект. Дистанційна форма спілкування загострила проблему соціалізації учнів. Діти безумовно прагнуть, але вже дещо «розучилися» спілкуватися і співпрацювати очно. Ми спостерігаємо погіршення у молодих людей навичок колективної праці, спрямованої на спільний результат, що особливо важливо для них в умовах майбутньої роботи сучасних наукових колективах без чого заняття сучасною науковою діяльністю практично неможливе. Іноді в учнів, які ретельно навчаються дистанційно та занадто захопилися саме відокремленими формами інтелектуальної діяльності ми спостерігаємо прояви «квазіасоціальності», тобто невміння, небажання та уникання перебування в колективі однолітків тощо. Оскільки на сучасному етапі повноцінна ефективна інтелектуальна діяльність передбачає колективну співпрацю, то неготовність (готовність не повною мірою) до такої діяльності неминуче знайде своє негативне відображення на розвитку інтелектуальних здібностей в цілому, або принаймні на деяких окремих аспектах здібностей, обмеживши або звузивши їх.

Нами помічена тенденція дуже суттєвого зменшення престижності дистанційного навчання. Його досить широко використовують як засіб легалізації формальної освіти, але фактично навчатися і отримувати найбільш важливі і складні для сприйняття та розуміння знання і вміння намагаються в очній формі.

За результатами проведених нами досліджень основними недоліками, притаманними дистанційній формі навчання, учні назвали:

- брак «живого» спілкування і відповідних емоцій ;
- залежність від зовнішніх факторів, головним з яких є якість зв'язку та інші технічні аспекти, що не мають безпосереднього відношення до змісту навчання, але сильно відволікають від освітнього процесу;
- додаткові складнощі, зумовлені надзвичайно великим потоком інформації, яку треба додатково селекувати, відсіювати, опрацьовувати тощо;

4. Аспект особистісних морально-психологічних якостей, як рушій розвитку. В умовах зменшення дії системи зовнішніх примусів та стимулів до навчання та розвитку істотного значення набуває пізнавальна потреба особистості, ґрунтуючись на якій, особливих успіхів досягають ті, хто здатен до самоорганізації. Саме самоорганізація в умовах відносного хаосу виступає запорукою успішності здійснюваної індивідом діяльності.

5. Аспект загальної інформатизації і комп'ютеризації інтелектуальної діяльності. Зазначений аспект є тісно пов'язаний з першим аспектом і по суті означає об'єктивну необхідність володіння сучасними інформаційними технологіями, як інструментом і засобом виконання будь-якої інтелектуальної діяльності. Водночас зрозуміло, що зазначена діяльність безумовно потребує відповідних спеціальних здібностей та схильностей без наявності яких в сучасних умовах заняття будь-якою інтелектуальною діяльністю буде обмежене і недостатньо ефективне.

Короткі висновки: По-перше, з міркувань забезпечення формування та розвитку гармонійно розвинутої особистості з високим творчим потенціалом та розвинутими інтелектуальними здібностями дуже важливим є проведення різноманітних заходів саме в традиційному, очному режимі, оскільки саме проведення заходів з тим змістом та у тій формі у який вони задумувалися забезпечує можливість досягнення мети їх проведення – створення умов для інтелектуального зростання та розвитку. Опосередковане підтвердження цього висновку ми вже знаходимо, зокрема, в початковій тенденції, яка стала прослідковуватися цього року за результатами всеукраїнських олімпіад, коли учні закладів освіти, які більше часу навчались оф-лайн почали демонструвати кращу динаміку результатів, порівняно з однолітками, що навчались за іншими формами навчання.

По-друге, з міркувань забезпечення повноцінного розвитку інтелектуальних здібностей в цілому, одним з найбільш важливих на сучасному етапі напрямків

роботи з обдарованою молоддю має стати створення умов і методик, що сприяють формуванню та розвитку здібностей і стилю мислення, потрібним для успішного творення формальних алгоритмів, програмування тощо. Водночас, на нашу думку, зі здібностями до користування сучасними гаджетами у сучасних дітей та молоді проблем не виникає.

КРЕАТИВНІ ЗАВДАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ РЕЗУЛЬТАТИВНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ ФІЗИКИ

Ліпінський Володимир Олександрович

студент спеціальності 014.08 Середня освіта (Фізика),

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

vlipinskiy16@ukr.net

У зв'язку із швидкоплинністю розвитку технологій, науки, й нашого життя загалом постає задача у створенні нового, модернізованого підходу до розроблення оптимального освітнього стандарту. Сучасний учень – це особистість, що творчо, креативно й зовсім по-іншому мислить й має швидку реакцію на все нове, особа для якої пріоритетом є отримання знань й подальше їхнє використання у своїй майбутній життєдіяльності, а також важливим є всебічний цілісний розвиток усіх складових (розумових, моральних, фізичних, патріотичних тощо).

Останнім часом посилилися пошуки методів і прийомів активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів та студентів: впроваджується проблемне навчання, удосконалюються традиційні форми занять, впроваджуються творчі роботи тощо.

Важлива проблема, хвилююча всіх учителів – підвищення ефективності уроку. Зниження рівня знань учнів значною мірою пояснюється якістю уроку: одноманітністю, шаблоном, формалізмом і нудьгою. Відомо, що без розмаїття форм і видів роботи на уроці, без їх зв'язку з життям та без підтвердження теоретичного навчання експериментом неможливо виконати головне завдання уроку – цілеспрямоване вивчення предмета, забезпечити оптимальний розвиток кожної дитини, створивши умови для творчої роботи з максимально можливою продуктивністю[1].

Конфуцій говорив: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу, я пам'ятаю. Те, що я роблю, я розумію». Влучність цього афоризму можемо підтвердити й сьогодні, аргументуючи це прикладами із навчально-виховного процесу. Справді, механічне запам'ятовування, нагромадження навчальної інформації за короткий термін часу не дає бажаних результатів, часто учні забувають пройдений матеріал, що вивчався в минулому семестрі тощо.